

MARIA ERNESTAM

Den sårade pianisten

FORUM

Kapitel ett

2014

Veronica,

I dag tyckte jag att jag såg James igen.

Jag börjar så här för att du ska fortsätta läsa. Du svarade aldrig när jag försökte nå dig och till sist insåg jag att det var meningslöst. Nu har vi inte hörts på mycket länge och det är svårt att veta hur jag ska uttrycka mig. Bara den här inledningen har tagit mig en halvtimme.

Men jag kan tala om hur jag fick din mejladress. Jag ringde Jonte, som förstås blev väldigt överraskad över att höra ifrån mig. Mammans gamla bästis, som han sa.

Han var lika trevlig som alltid, så jag förstår att du inte har berättat. Jag höll mig så nära sanningen som möjligt och sa att du och jag hade tappat bort varandra och att jag dessutom har råkat förlora en del gamla adresser. Han hjälpte mig och avslöjade sedan att du faktiskt är i Sverige nu. Vilket märkligt sammanträffande. Men jag antar att du är hemma ibland, även om du inte talar om det för mig.

Det är så mycket jag vill säga och så mycket jag vill veta. Hur du har det och hur ditt liv ser ut. Jag vet ju så lite, egentligen ingenting. Jag saknar dig. Skulle vilja att allt var som vanligt, vilket bara är dumt eftersom det aldrig kan bli som det en gång var. Och i dag är det definitivt inte som vanligt, för i dag tyckte jag verkligen att jag såg James igen.

Det är därför jag sitter här och skriver till dig.

Mannen jag fick syn på satt lutad mot en husvägg och ropade efter mig. Han var klädd i arbetsoverall och hade en gul reflexväst ovanpå den. Grova kängor på fötterna. Spetsig näsa, smala läppar. Lite hängande ögonlock. Min första tanke var att där sitter ju James, och för ett ögonblick kändes det nästan naturligt.

Jag stannade till och måste ha sett alldeles förvirrad ut, för han upprepade det han hade sagt. *Is this the Old town?* Jag svarade på engelska att han hade rätt, det här var Gamla stan, och sedan började jag svamla om husen runt omkring oss. Samtidigt försökte jag granska honom för att se om det faktiskt kunde vara James. Ögonen stämde, kroppshållningen, det mörka raka håret. Jag kunde inte riktigt se hans händer.

När jag frågade varifrån han kom svarade han Irland och nu hörde jag det på uttalet. I det ögonblicket förstod jag att han inte var James utan förmodligen en ensam byggarbetare.

Och allt kom över mig igen med fruktansvärd kraft.

Det är tio år sedan du och jag sågs. Kanske åtta år sedan jag slutade skriva till dig. Det har hänt en hel del sedan dess, saker som jag inte vet om du är intresserad av. Men om jag ska ta det kort så är jag ägare till en liten bokhandel vid Brända tomten i Gamla stan, där jag säljer både gamla och nya böcker. Jag köpte den strax efter att Calle och jag hade skilt oss. Kontakten med mina kunder och möjligheten att syssla med något som känns meningsfullt gör det värt besväret och Calle och jag har lyckats förbli goda vänner.

I övrigt är jag fortfarande författare men skriver inte längre mina kriminalhistorier. Det går ganska bra det också. Jag har träffat en man och vi har varit tillsammans i några år. Han är präst och tycker om skräckfilmer – det kanske räcker för att du ska förstå att han inte är som andra.

Utöver allt annat är han min bästa vän. Men han vet ingenting han heller. Ingen vet, utom du och jag.

I dag förstod jag att jag inte kommer undan. Utan att ta kontakt med dig kommer jag för alltid att gå omkring med känslan av att något fattas mig, trots att mitt liv egentligen är fint som det är. Men det som skaver på insidan går inte över. Det blir snarare värre.

Ända sedan vår resa har jag tänkt på vad som formar oss till de personer vi är. Det finns ju så många olika sorters människor. De som ger och de som tar. De som talar och de som tiger. De som ljuger för sig själva och andra och de som försöker vara ärliga även om det är nästan omöjligt. De som tror att människor är antingen onda eller goda och inte fattar att alla kan vara båda delarna, men att de flesta gör så gott de kan.

Jag har tänkt på hurdan jag är. Förmodligen en blandning av alltihop.

Nu vet jag att jag måste skriva om oss och vår resa och hindra det från att försvinna. För om jag inte gör det, Veronica, då finns det kanske ingen mening med det som hände. Inte med mig heller. Faktiskt ingen alls. Den känslan skrämmer mig. Det är därför jag verkligen behöver få kontakt med dig igen och reda ut allt som skett så gott det nu går.

Jag skulle bli väldigt glad om du äntligen kunde svara mig. Och jag hoppas att du innerst inne vet att jag aldrig ville dig något illa.

Marieke

Kapitel två

2014

Jag stirrar på mejlet jag precis har skrivit tills bokstäverna börjar dansa på skärmen. Lämnar det slutligen utan att klicka bort det men också utan att skicka och går ut i butiksrummet. Dagen har övergått i kväll, det mörknar utanför fönstren och skiffergråa moln med magarna fyllda av kyla jagar varandra i skyn. Sista kunden har sagt hejdå och jag har låst och släckt ned. Men inte gått hem till mig, de få stegen mellan bokhandeln och lägenheten. Jag vet mycket väl att jag inte kommer att kunna sova en blund i natt, inte förrän jag får besked om att Robin är oskadd.

I natt är han ute och letar efter två turister som har förrirat sig uppe på fjället. Knappt hade han givit mig besked om att han skulle ut förrän både radio och tv kunde berätta att det har blåst upp till snöstorm i området och att en räddningshelikopter redan har kraschat under spaningarna. Några uppgifter om skadade eller döda har inte kommit än, men Robin går inte att nå på telefon och jag vet inte var han befinner sig.

Här dansar skrumpna höstlöv omkring i skymningen som en svag skugga av det som händer i fjällvärlden. I Gamla stans gränder är stormen bara ett tyst pustande, inget rytande från naturens okontrollerbara inre. Ändå påminner mig de luftburna löven om det min son just nu är mitt uppe i och oron pulserar inom mig och framkallar rysningar. Snö som

piskats till piggar av is, drivor som försvårar framfarten. Måtte de hålla ihop och söka tillsammans så att inte ännu fler försvinner.

I den stunden återvänder tankarna till den där okände mannen som jag trodde var en människa jag alltid har hopats få se igen. Efter att jag insåg att det inte var James sprang jag ifrån honom, kom fram till bokhandeln, låste upp med skakande händer och smällde igen dörren bakom mig. Kokade te. Försökte låtsas att det inte hade hänt och satte mig vid det manus jag för tillfället arbetar med, men de meningar jag fick ur mig var snedvridna och spretiga. Till sist lät jag alltihop vara. När första kunden kom in var det en lättnad, en påminnelse om att världen snurrade på som vanligt i alla fall för andra.

Men när jag stod vid kassan och skulle ta betalt överföll mig minnena som ylande vargar. Försöken att andas lugnt, att titta på min kund och säga något trevligt, var förgäves. I vägen för allt stod James. Och Veronica, den Veronica som jag har arbetat så hårt för att stänga in i en vrå djupt inom mig dit dörren ska vara stängd, så att hon inte glider in i och ut ur allt som är mig och mitt. Veronica vid pianot, Veronica och jag sjungande tillsammans, våra samtal över ett glas vin, Veronica på en strand eller på en restaurang i San Francisco, i en hotellbar. Under hela dagen drogs sedan mina blickar till den gyllene pendyl som jag för några år sedan flyttade från min lägenhet hit till min bokhandel. Jag gjorde det för att dess tickande har något tryggt över sig i dagsljus, men under sömnlösa nätter fyllde det mig med sådant vemod att det till slut inte gick att uthärda.

Tio år. Tio år med minnen instängda i den där slutna vrån. Ett misslyckat försök att skriva om vad som skedde, just den historien. Vad gör en vingklippt författare när orden tar slut? Man backar från vilddjuret med det blodtörstiga gapet, man backar med försiktiga steg tills vägen grenar sig

och man kan slå in på en annan stig, man vilar ut med fjärlar och lättsamheter tills modet återkommit och man vågar vandra mot det okända igen, kanske med ett gevär under armen om man har haft vett att lära sig något.

Man skriver helt enkelt något annat.

Jag går in i det prång i anslutning till skrivhörnan som jag kallar mitt förråd och där det står kartonger på rad. Tidningsurklipp, nedskrivna idéer och repliker, ibland på kvitton eller servetter, gamla manus, bilder, enstaka meningar i anteckningsböcker. Hämtar min stege och får tag på kartongen längst in. Hittar papperen.

Det är den ofullbordade inledningen på en roman, där namnet Veronica i efterhand skulle ha bytts mot ett annat, till exempel Angelica eller Monica, liksom James hade kunnat bli Harry medan Langkawi förflyttats till den thailändska övärlden. Andrew Sisters hade kunnat bli Harmony Sisters eller Trio Lescano. Egentligen var alltihop ett försök att försonas med det som hände genom att vara nästan, men inte riktigt, sanningsenlig.

Men det blev ingen bok. Tanken att med ord ge det skedda en högre mening skrynklades ihop till beklämmande arbetspass där torra och livlösa meningar endast gjorde det som hände ännu mera tragiskt. Det enda vettiga i processen var när jag slängde alltihop i soptunnan. Inte en bokstav överlevde utrensningen. Förutom de inledande sidorna.

Och jag hoppas att du innerst inne vet att jag aldrig ville dig något illa. Så har jag precis skrivit till min en gång bästa vän. Men jag vet inte om det stämmer. Snarare handlar det om önsketänkande och ibland undrar jag vad önskningar som ligger alltför långt ifrån verkligheten gör för nytta. Det enda jag vet är att jag med åren har intalat mig att jag inte kan tolka mig fri från vare sig sorg, skuld eller ilska. Att acceptans är det enda som jag har kunnat hoppas på.

Hittills.

Kapitel tre

2004

Dagen då allt började tampades jag med ett manus när min telefon ringde. Jag hade glömt att stänga av den och borde inte ha låtit mig distraheras, men skärmen visade att den störande var Veronica. Möjligheten till ett skratt gjorde att jag föll för frestelsen.

Men där kom inget glatt hej eller hallå eller gissa vad som har hänt. I stället hörde jag Veronicas konstigt ihopsnörd röst som förklarade det ofattbara. Att hon hade hittat sin moster Klara död i sängen. Att hon hade åk till Uppsala för att de båda skulle äta lunch ihop och att ingen svarade när hon ringde på dörren.

Till sist öppnade hon med den extranyckel som Klara hade givit henne bara några veckor tidigare. Hon gick in och fann Klara i sovrummet. Fridfull, nästan med ett leende på läpparna. Men kall.

Där bröts rösten och Veronica började gråta hejdlöst. Jag lyckades bevara mitt lugn så pass att jag fick ur henne att hon hade lyckats kontakta sjukvård och andra nödvändiga instanser. Mellan snyftningarna hackade hon fram att hon var på väg hem till Stockholm.

Klara. Veronicas fasta punkt i tillvaron. Den människa som hade varit hennes största trygghet i livet. För att hennes pappa försvann ur bilden redan när Veronica föddes, eller om det var ännu tidigare, medan hennes mamma alltid

har arbetat heltid med att vältra sig i sitt eget liv och psyke.

När Veronica var liten fick hon följa med sin mamma och bo på det ena konstiga stället efter det andra, men när hon började skolan blev ett sådant kringflackande liv ohållbart. I stället fick Klara under långa perioder ta hand om sin systerdotter och det var något hon alltid gav sken av att gärna vilja göra. Hon var ju ensam, hade ingen egen familj, och min mamma brukade ibland säga att det väl var tur för Klara att hon fick ha ett barn i huset, även om det inte var hennes eget.

Veronica saknade nog sin mamma ibland, säkert gjorde hon det, men i takt med att åren gick verkade deras samvaro fungera bättre ju längre bort de var ifrån varandra. Mamma, du är oförbätterlig, hörde jag en gång Veronica säga nästan rart i telefonen när modern hade försvunnit för en helg till Paris med en gift man.

Klara verkade däremot aldrig ägna sig åt kärleksrelationer. Hon var lärare i franska, tyska och engelska, hade hyllorna fyllda med böcker, var duktig på att sticka och måla akvareller och reste utomlands till exakt samma ställen exakt samma fem veckor varje år. Resten av tiden levde hon ett inrutat och ganska stillsamt liv i Uppsala, tillsammans med Veronica som växte upp med någon som med glädje verkade ta på sig rollen som ensamstående mamma.

Klara. Som även för mig var både strand och klippa under de ibland stormiga barn- och ungdomsåren.

Jag lämnade allt och tog emot Veronica på Centralen. Såg till att hon kom hem till sig, försökte få i henne mat och stannade över natten. Kramade om henne varje gång hon vaknade till och skrek, vilket var nästan varje timme. Strök henne över håret, kokade ångestdämpande mjölk med honung med insikten att hon måste äta och sova för att klara den närmaste tiden.

Medan väckarklockans visare lyste med fosforescerande

sken mindes jag nätter när jag som liten sov över hos Veronica och Klara och vaknade mitt i natten, nervös inför ett prov eller med raspig hals. Antingen klev Klara upp i samma ögonblick som jag, eller så kunde jag glänta på dörren till hennes sovrum och viska hennes namn.

Gardinen som fläktade i draget från det öppna fönstret, den svala nattluften som fyllde rummet. Klaras lätta andetag, hur hon snabbt slog undan täcket, drog morgonrocken ovanpå nattlinnet och följde med till köket.

Där kunde man sedan bli sittande. Tömma sina koppar och småprata. Få en känsla av tillit som var svårbeskrivlig men mycket påtaglig. Ofta ett skratt åt något som kanske egentligen inte var särskilt roligt. Sedan stoppade hon om en igen och det gick bra att somna om nästan varje gång.

Hemma hos oss behövde pappa sin nattsömn och blev vansinnig av att bli väckt i onödan. ”Jag kan ju inte ge dig en spruta”, sa han en gång när jag hade vågat tassa in i mina föräldrars sovrum efter en mardröm. Varken då eller senare förstod jag om han skämtade.

Den där oändligt långa natten lyssnade jag till Veronicas rädda andetag och tänkte på alla gånger när vi åt middag ihop vi tre, efter att Klara ringt mina föräldrar och försäkrat dem om att jag kunde stanna. Hon verkade aldrig bry sig om vad eller hur man åt, utan frågade i stället om dagen, om skolan eller det där opålitliga livet i största allmänhet.

Känslan av att det man sa var viktigt och värt att reagera på gav mod att öppna sig och komma med funderingar och farhågor. Aldrig att hon reste sig upp mitt i en mening eller tog en tidning och bläddrade i den medan man pratade och inte blev hon arg när man spillde på duken heller. Hon var helt enkelt tillgänglig. Villig att vara medmänniska utan bakomliggande önskningar att känna sig god, till och med bättre, än andra.

Hon kunde komma med visdomsord som man inte rik-

tigt förstod men ändå fick tröst av. Som när hon med teatralisk röst påstod att ”något ska man göra i väntan på döden” eller att det nu var ”dags att isolera sig i sin ande”. En annan favorit var att ”man lär sig av sina misstag, sa igelkotten och klev ned från rotborsten”. Det kunde sedan Veronica och jag säga till varandra medan Klara hojtade ”precis”. Hon var en god berättare, återgav med glöd och övertygelse och jag har många gånger kunnat använda mig av hennes släkthistorier eller drastiska uttryckssätt i mina böcker för att ge färg åt en udda karaktär.

Och som jag älskade hennes galna humor.

Vid fyratiden vaknade Veronica upp igen. Hennes gråt övergick till sist i vassa klagorop och däremellan fick hon fram att hon ju inte ens hade fått säga adjö, inte hade fått ha ett sista samtal för att tala om hur mycket hon älskade Klara.

”Hon visste det. Jag lovar.”

”I skolan ... och Jonte, en ny bebis i huset ...”

”Du kommer att klara dig. Jag hjälper dig.”

”Lägenheten utan henne ... åh, Marieke ...”

Ja. Klaras lägenhet. Dit jag alltid ville gå och stanna så länge det gick för att där fanns lugn och kärlek och en lösning på allt samt en extra tandborste bara för mig.

”... när vi åkte till Skansen och blev så förbannade för att inte ett enda *jävla* djur kunde komma ut ur sina hålor! Men jag fattar att ...”

Skuggan och ekot av vår barndom, våra gemensamma minnen. Jag ville säga att Klara varit nästan, eller nej, inte nästan, *lika* viktig för mig som hon varit för Veronica. Men den natten eller för den delen tiden därefter fanns knappast plats för att ens tänka tanken.

Det var Veronicas sorg som både hon och jag hade att hantera. Veronicas liv som måste stagas upp, alldeles frånsett att det vilade på Veronicas axlar att ta hand om det

arv som Klara lämnade efter sig. Jag satt i telefon i timmar, övertog samtal med olika myndigheter, fortsatte se till att Veronica inte dukade under, att hon åt och sov och tvättade håret.

En eftermiddag när jag satt på ett kafé såg jag en kvinna som liknade Klara stå vid disken och köpa bröd. Insikten om att jag aldrig mer skulle få se henne svepa en sjal runt halsen och dra handen längs med nacken så att håret lyftes fram fick det att knyta sig i magen. Sorgens tjuvnyp, som kommer när man minst anar det. Varför kan inget få förbli som det är? Visst, vi människor ska ju vara födda till att kämpa. Men nog kunde vi ändå få några lugna stenar att kliva på, slippa halka i vår förrädiska tro på beständighet?

Så kom begravningen.